

Nedenfor følger en oppsummering av de viktigste digitale sakene høsten 2015, samt er oversikt over forventet utvikling våren 2016.

Tre store saker fra Barroso-kommisjonen ble løst høsten 2015

Visepresident Neelie Kroes la frem sitt forslag til ny telekom-pakke i september 2013, her. Forslaget til 'Network and Information Security' – NIS – ble lagt frem i februar 2013. Personvernpakken ble lagt frem av visepresident Viviane Reding i februar 2012, se [her](#). I løpet av høsten 2015 er man altså kommet i mål med disse store digitale pakkene.

Nå gjenstår implementering og til dels formelle vedtak. Det forventes betydelig politisk oppmerksomhet om både ekom, personvern og NIS i året som kommer

- [Forordningen](#) knyttet til *ekomregulverket* – endringer i forordningen om internasjonal gjesting (forskjellen i nasjonale priser og prisen når man gjester et utenlandsk nett fjernes fra 15. juni 2017) og regler om tilgang til det åpne Internettet (nettnøytralitet)
- *Personvernforordningen og direktiv*
 - Det ble oppnådd enighet mellom rådet og Europaparlamentet om «personvernpakken» rett før jul. Formelt vedtak vil fattes i løpet av første kvartal 2016. Tekstene er tilgjengelige i dok. 15321 for den generelle forordningen og dok. 15360 for direktivet for politi- og straffesakskjeden. Tekstene er nå til juridisk språkvask, så mindre endringer kan skje (men ikke substansendringer).
- [NIS-pakken](#)
 - Det ble oppnådd politisk og institusjonell enighet i EU i desember om lovforslaget om nettverks- og informasjonssikkerhet (NIS). Forslaget er gjenstand for en teknisk gjennomgang og formelt vedtak i rådsformat før det endelig går videre til parlamentet denne våren^[1].
 - Sammen med forslaget til direktiv ble det også lagt frem en strategi, 'Cybersecurity Strategy of the European Union: An Open, Safe and Secure Cyberspace', [her](#).

ISA² endelig vedtatt i EP

- Oppfølgingen av ISA-programmet, ISA2, ble også vedtatt høsten 2015. Det er nå klart at det tas sikte på norsk deltakelse.
 - ISA², se [her](#)
 - ISA² er et EU-program for å legge til rette for elektronisk samhandling på tvers av landegrenser og sektorer.
 - Endelig vedtatt av Parlament og Råd 25. november 2015.

^[1] Etter at NIS-direktivet trer i kraft, får medlemsstatene 21 måneder på nasjonal gjennomføring/implementering og ytterligere et halvt år på å identifisere/utpeke nasjonale operatører/aktører som vil omfattes av direktivet.

Direktivets hovedanliggende er å øke medlemslandenes kapasitet og håndteringsevne ved uønskede hendelser i det digitale domene, redusere sårbarhet samt legge til rette for økt dialog og samarbeid om trusselvurderinger og sikkerhetsspørsmål. Det vil også pålegge sentrale nasjonale aktører innen sektorer som energi, samferdsel, telekommunikasjon, helse og finans å etablere et tydelige regime for innrapportering av uønskede hendelser til en nasjonal NIS-plattform (myndighetsnivå). Det samme vil gjelde for digitale nøkkeloperatører som leverandører av skytjenester og søkemotorer.

Nederland, som har formannskapet i EU dette halvåret, har nylig utstedt en erklæring om truslene mot økt vekst i den digitale økonomiskapningen ved manglende kryptering [her](#) signert justis- og innenriksminister Ard van Der Steur og finansminister HJ Kamp i fellesskap.

Nederland har også et uttalt mål om å forebygge cyberkriminalitet ved å anspreke til økt samarbeid mellom private og offentlige aktører og spesielt legge til rette for en styrket dialog med internettsamfunnet.

- Norge har deltatt i tidligere program med samme formål og arbeider med sikte på fortsatt deltakelse.

Kommisjonen følger opp DSM-strategien

- Juncker-kommisjonen la frem sin digitale strategi, Digital Single Market, [DSM](#), 6. mai 2015. Den inneholder seksten innsatsområder med leveranser 2015-2016. De første konkrete forslag ble lagt frem høsten 2015 og det forventes stor politisk oppmerksomhet om forslagene i 2016:
 - Tre leveranser knyttet til *opphavsrett* ([pressemelding](#)) (9. desember)
 - Et forslag til forordning om portabilitet av innholdstjenester - [Ensuring the cross-border portability of online content services in the internal market](#) (tidligere omtalt som geo-blokkering – men begrepet geo-blokkering knyttes nå til begrensninger i e-handel med fysiske varer og det kommer egne forslag om dette)
 - En strategi (kommunikasjon) for videre arbeid med opphavsrett – [Towards a modern, more European copyright framework](#)
 - En konsekvensvurdering av forslaget til forordning om portabilitet av innholdstjenester - [Impact assessment accompanying the Regulation](#)
 - Forslag til to direktiver om *harmonisering av kontraktsretten* for visse aspekter ved online salg og andre former for fjernsalg av hhv. digitalt innhold og fysiske varer ([pressemelding](#))^[2].
- En serie offentlige [høringer](#) danner grunnlaget for forslag som forventes lagt frem i 2016, bl.a. om
 - Offentlig-privat samarbeid om cyber-sikkerhet (frist 11.3.16)
 - Revisjon av grossistmarkedet for internasjonal gjesting (roaming-regelverket) (frist 18.2.16)
 - eGovernment handlingsplan (frist 22.1.16)
 - IKT-standarder (frist 4.1.16)
 - OnLine plattformer (frist 6.1.16)
 - Geo-blokkering (frist 28.12.15)

Parlamentet viderefører sin interesse for den digitale utvikling

Flere av parlamentets komiteer er sterkt opptatt av digitale utfordringer generelt og DSM spesielt; først og fremst ITRE (Industry, Research and Energy) og IMCO (Internal Market and Consumer Protection). Konkurransen mellom disse to komiteene om å få lede arbeidet med DSM har ført til enighet om delt ansvar. I tillegg er LIBE-komiteen (Civil Liberties, Justice and Home Affairs) engasjert. I tillegg har partigruppene spesialgrupper for DSM.

ITRE/IMCO leverte i september et rapportutkast: Towards a Digital Single Market Act. 21. desember forelå en endelig versjon, [her](#). De ledende MEPer bak rapporten er Kaja Kallas (EPP-EE) og Evelyn Gebhardt (S&D-DE).

^[2] Et viktig hinder for online handel over landegrensene er fragmentert regelverk og usikkerhet mht. forbrukernes og næringslivets rettigheter og plikter ved kjøp og salg i et annet land. Kommisjonen foreslår å totalharmonisere uforlikelige rettigheter og plikter for partene på visse, målrettede nøkkelområder ved salg fra næringsdrivende til forbruker (B2C). En viktig problemstilling for Norge er en obligatorisk garantiperiode på to år (riktignok supplert med bestemmelser som gjør garantien mer effektiv for forbrukeren), noe som vil innebære at vår femårs-frist for varer som er ment å ha lenger varighet enn to år ikke kan opprettholdes. Forslagene gjelder bare for online handel og fjernsalg, men det vil være nødvendig å harmonisere regelverket for offline handel. Direktivforslagene må derfor vurderes også med tanke på fysisk handel.

Parlamentet har levert en rekke studier og briefinger om utfordringer knyttet til digitalisering, se [her](#) og [her](#)

Parlamentet arrangerer stadig åpne høringer og seminarer for å belyse aktuelle temaer. 22.10 hadde f.eks. S&D gruppen et seminar om hvordan delingsøkonomien utfordrer arbeidsmarkedet, det som nå ofte omtales som 'the gig-economy'. En rapport som la grunnlag for diskusjonen seminaret finnes [her](#).

STOA-gruppen, [Science and Technology Options Assessment](#), har jevnlig seminarer om digitale utfordringer og muligheter, se [her](#). De siste seminarene har vært om delingsøkonomien, personvern, droner, læringsteknologi, 'quantum computing' (det var en fransk nobelprisvinner som holdt hovedforedraget!). Fra nettsiden er det tilgang til foredrag og presentasjoner.

Commission Work Programme 2016

CWP, Commission Work Programme, for 2016 ble lagt frem i desember, [her](#). DSM står fortsatt øverst på agendaen:

A thriving digital economy can expand markets and create new sources of employment. Europe can lead here if we can overcome fragmentation, improve the offer to European consumers and open up new opportunities for business. That is why the Commission proposed the Digital Single Market Strategy in May 2015. Our aim is to present all relevant proposals before the end of 2016 so that the Union can achieve a fully functional Digital Single Market during the mandate of this Commission.

Det nederlandske formannskapet

Det avtroppende formannskap fra Luxemburg leverte faktisk det få trodde var mulig før jul, enighet både på telekom, personvern og NIS.

Det påtroppende nederlandske formannskap har dermed ingen store digitale saker som forventes løst dette halvåret.

Min nederlandske kontakt forteller at Nederland nå velger en ny tilnærming til arbeidet i Rådet. De inviterer til en diskusjon med Kommisjon, Parlament og 'eksperter' om de saker som nå ligger i 'pipeline' i Kommisjonen, for eksempel en revidert telekompakke, plattformer, delingsøkonomi og 'industri 4.0'.

De senere år har det vært en utfordring at det har vært stor avstand mellom Kommisjonens forslag på det digitale område og det medlemslandenes vilje til å følge opp. Både i telekomforordningen, NIS-pakken og personvernpakken har det vært svært stor avstand mellom landene. NL forsøker å en ny tilnærming. De ønsker (i samarbeid med EP) å få en diskusjon med Kommisjonen i forkant av at forslag legges frem for å bidra til bedre fremdrift og bedre felles forståelse når saken drøftes i Rådet.

Noen spesielle saker høsten 2015

[Safe Harbour](#)-dommen i ECJ 6. oktober brakte personvern-utfordringene på toppen av den politiske dagsorden. Det forventes forslag om løsning januar/februar 2016.

Datalagring: Diskusjonene om datalagring er ikke over, selv om ECJ [erklærte at datalagringsdirektivet var ugyldig](#). Nå fortsetter diskusjonene i medlemslandene om hvordan dette skal håndteres. Det er spesiell interesse knyttet til [forslaget](#) i Storbritannia, Investigatory Powers Bill.

'Gig-economy': Delingsøkonomien utfordrer våre tradisjoner knyttet til fast jobb og fast inntekt. To artikler i [Guardian](#) og [Ft](#) gir en interessant innføring.

'Blockchain': Blockchain, den underliggende teknologi for bitcoin, har fått stor oppmerksomhet i ledende internasjonale aviser og tidsskrifter ([Ft](#), [Economist](#)). Foreløpig er ikke diskusjonen på den

offisielle dagsorden i Kommisjonen, men mye tyder på at dette vil/kan bli en stor sak i løpet av noen måneder.

Paris-terroren har en digital side: Det som ofte betegnes som 'the dark internet' fikk forsterket interesse i forbindelse med Paris-terroren. Forslaget fra MEP Marietje Schaake om å tillate eksport av programvare som åpner for ende-til-ende-kryptering går rett inn i denne diskusjonen.

Kommentarer

Personvern: Etter endelige voteringer og vedtak på personvernpakken forventes betydelige diskusjoner om tolkninger og detaljer, f.eks. knyttet til foreldresamtykke og aldersgrenser for deltakelse på sosiale plattformer. Medlemslandene må selv bestemme aldersgrense for foreldresamtykke.

NIS: Når det gjelder NIS-pakken forventes diskusjoner knyttet til rapporteringsplikt om kritiske hendelser for sentrale nettaktører og avklaring av hvilke selskaper som skal regnes som sentrale aktører.

Opphavsrett: Kommisjonen planlegger en lovpakke før sommeren 2016 og er opptatt av å levere konkrete resultater knyttet til håndhevelse og sikring av tillit i forhold til rettighetshaverne. Det er verd å merke seg at Kommisjonen utvikler denne saken i veldig små skritt. Vi ser en langt sterkere vilje til å få med seg rettighetshaverne enn tidligere. Håndteringen av 'geoblokking' er også interessant: De har delt det visepresident Ansip lanserte som geoblokking i to. Den ene delen gjelder digitale tjenester og kalles nå portabilitet. Den andre delen gjelder begrensninger på ehandel med fysiske varer. Her kommer det et konkret forslag til våren. En ting til: Vi trodde lenge at Ansips ønske om tilgang i Brussel til estiske fotballkamper skulle åpne opp for bedre og enklere tilgang til ordinære nasjonale TV-kanaler for de som har betalt sin nasjonale lisens. Mye tyder på at nasjonal kringkasting skal unntas fra nye ordninger om portabilitet. (Men dette er faktisk litt problematisk å finne ut av.)

Plattformer: En kommunikasjon og et 'staff working paper' forventes i midten av 2016. Det er veldig uklart hva slags forslag som vil bli fremmet på dette området. Det er generelt fokus i EU-systemet på den dominerende rolle som de store amerikanske plattformeierne har (Google, Amazon, Facebook, etc) og det som kan fortone seg som Europas manglende evne til å møte konkurransen. På den ene side er det en bred diskusjon om og hvordan det er ønskelig eller behov for å regulere store plattformer. På den annen side utfordrer 'nye tjenestetilbydere', OTT-leverandørene, generelle, tradisjonelle tilbydere. Hvordan finne en balanse i dette? Dette er en av de helt sentrale diskusjonene som også er knyttet til punktet nedenfor. For oss som følger kommisjonens arbeid med dette ganske tett, så ser det ut til at det rett og slett er veldig uklart for Kommisjonen hvordan dette skal håndteres.

'The elephant in the room': Diskusjonen om plattformer går rett inn i diskusjonen om delingsøkonomi og 'industri 4.0'; hvordan skal sentrale industriland forholde seg til og følge opp de store digitale utfordringene? Kommisjonen brukte en periode begrepet 'innovation principle', som skulle være en tilnærming hvor en ikke var for rask på labben med å regulere ny teknologi og nye initiativ knyttet til det vi nå kaller delingsøkonomien. La de nye aktørene forsøke seg først, sa tidligere generaldirektør Robert Madelin. Så den andre utfordringen, 'industri 4.0', som er betegnelsen på hvordan Tyskland skal møte nye industrielle utfordringer og overleve som verdensledende industrinasjon. Andre land, Nederland, Spania, Frankrike, Storbritannia har lansert initiativ som ligner på det tyske. På dette området er det heller ikke klart hva Kommisjonen har tenkt å gjøre. 'Industri 4.0' drøftes internt og vi vet at flere kommissærer både er opptatt av utfordringene og interessert i å ha en ledertrøye i utviklingen.

Noe av det mest spennende kommende halvår vil være å se hva Kommisjonen faktisk gjør på områder som delingsøkonomi, plattformer og 'industri 4.0'. For øyeblikket ser man ikke ut til å være enige om noen tydelig tilnærming. Og det er betydelig dragkamp mellom sentrale DG'er om hvem som skal ha ledertrøyen i ulike saker – ikke minst mellom DG CNECT og DG GROW.